

พฤติกรรมการใช้สารสนเทศของนักศึกษา มหาวิทยาลัยธนบุรี

INFORMATION BEHAVIORS OF THONBURI UNIVERSITY STUDENTS

กุลยา สุขพงษ์ไทย
Kullaya Sukpongthai

หัวหน้าสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยธนบุรี
bo_yahoo@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาแนวทาง วิธีการ และรูปแบบของการศึกษาค้นคว้า การใช้แหล่งสารสนเทศ วิธีประเมินสารสนเทศ และอุปสรรคปัญหาในกระบวนการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมายในชั้นเรียนและเพื่อแก้ปัญหาต่างๆ ในชีวิตประจำวัน กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษามหาวิทยาลัยธนบุรี ระดับปริญญาตรี ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 2-4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 315 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผลการวิจัยพฤติกรรมการณ์หาสารสนเทศเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมาย พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ทำงานเกี่ยวกับการนำเสนอผลงานในชั้นเรียนเพื่อประกอบรายงาน โดยใช้ทรัพยากรประเภทโปรแกรมค้นหาประเมินสารสนเทศที่ค้นหาได้จากห้องสมุดโดยพิจารณาจากบรรณานุกรมหรือรายการอ้างอิง ประเมินแหล่งข้อมูลในเวปไซต์โดยคำนึงถึงความทันสมัยของเว็บไซต์ นักศึกษาส่วนใหญ่ขอให้เพื่อนที่เรียนด้วยกันและอาจารย์ผู้สอนช่วยประเมินแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับวิชาที่เรียน มีวิธีการศึกษาค้นคว้างานโดยเริ่มต้นจากการคิดหาคำค้น ใช้โปรแกรมแชร์เอกสารเป็นเครื่องมือสำคัญในการช่วยการค้นคว้า สิ่งสำคัญต่อการศึกษาค้นคว้าคือ การสอบผ่านวิชานั้นๆ และความยากในกระบวนการค้นคว้าคือ ยากที่จะรู้ว่าสามารถทำงานชิ้นนี้ได้ดีหรือไม่

พฤติกรรมการณ์ค้นคว้าในชีวิตประจำวัน พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ค้นคว้าหัวข้อข่าว/ เหตุการณ์ปัจจุบันโดยใช้ทรัพยากรประเภทโปรแกรมค้นหา ประเมินแหล่งข้อมูลในเวปไซต์โดยคำนึงถึงความทันสมัยของเว็บไซต์ และนักศึกษาขอให้เพื่อนที่เรียนด้วยกันช่วยประเมินแหล่งข้อมูลต่างๆ ส่วนความยากในกระบวนการค้นคว้าคือ ยากที่การหาข้อมูลจากเว็บไซต์

เปรียบเทียบพฤติกรรมการณ์ค้นคว้าเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมายในรายวิชาต่างๆ และการค้นคว้าในชีวิตประจำวันพบว่า ประเด็นที่เหมือนกันคือ ประเภทของทรัพยากรที่นักศึกษาใช้คือโปรแกรม ค้นหา นักศึกษาคำนึงถึงความทันสมัยของเว็บไซต์ในการประเมินแหล่งข้อมูลในเวปไซต์ นักศึกษาขอให้เพื่อนที่เรียนด้วยกันช่วยประเมินแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับวิชาที่เรียนและแหล่งข้อมูลต่างๆ ในชีวิตประจำวัน นักศึกษาไม่ค่อยใช้บรรณารักษ์ในฐานะทรัพยากร และไม่เคยใช้บรรณารักษ์ช่วยประเมินแหล่งข้อมูลหรือนำการใช้เว็บไซต์ ส่วนประเด็นที่ต่างกัน คือ ความยากในกระบวนการค้นคว้าเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมายคือ ยากที่จะรู้ว่าสามารถทำงานชิ้นนี้ได้ดีหรือไม่ ส่วนความยากในกระบวนการค้นคว้าในชีวิตประจำวัน คือ ยากที่การหาข้อมูลจากเว็บไซต์

คำสำคัญ: การรู้สารสนเทศ, พฤติกรรมการใช้สารสนเทศ

Abstract

The purpose of this research is to study the process, methods, and the form of researching, the use of information resources, how to evaluate and difficulties encountered throughout the study process in order to do their assignments in the classroom and to solve the various problems in during the second semester in academic year 2011, Thonburi University. The method to collect the data of this research was the questionnaires. The example group of this research was 315 2nd to 4th year undergraduate students

The result of this research showed as follow.

1. Information Technology seeking behavior to work that was assigned found that most of the students work on their reports to present in the classroom and they tend to use the browse program as resources. Evaluate information that search from the library by considering the bibliography or the list of references. Evaluate information on the World Wide Web with regard to the topicality of the website. Most students asked friends and teachers for helping them to evaluate the source of information about the subjects studied. They also have the technique to search the contents start by using the keywords using a shared document programs which are key tool to help in research. The important thing of the study is to pass the exam. The difficulty in the searching process is it's hard to know that their papers are good or not.

2. According to the research's behavior in everyday life found that most students search news' headlines, present events by using the Searching program as a resource. Source of information evaluated by thinking of the topicality, asked their friends to help each other to evaluate the information. The difficulty of the searching process is that it's very hard to find any information from the website.

3. To compare the behavior in searching information from the website after studying and have to do the assignments related to that course in everyday life. The researcher found the same points that is the use of the source of the information the students used the searching program based on the topicality of the website. They helped each other to evaluate the source of the information in World Wide Web concerned with their subjects or something that they used in everyday life. The students rarely asked for help from the librarians, to evaluate or introduce how to use the website as one of the resources. The different point is the difficult in searching the website for their assignments; they don't know they did their works well or not. The difficult of the searching process about something that they used in everyday life is that it's hard to find the information from the website.

Keywords : Information Literacy, Information behaviors

บทนำ

การรู้สารสนเทศ (Information Literacy-IL) หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการระบุความต้องการสารสนเทศของตนเอง รู้จักใช้เครื่องมือและกระบวนการค้นหาเพื่อระบุแหล่งสารสนเทศ สามารถประเมิน วิเคราะห์ สังเคราะห์ และใช้สารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ [1] นอกจากนี้ มีการใช้ศัพท์อื่นๆ ที่มีความหมายเหมือนกันหรือใกล้เคียงกัน เช่น (Information skills) ทักษะสารสนเทศ (Information Power) พลังสารสนเทศ (Information Competency) ความสามารถทางสารสนเทศและ (Information-Related Competencies-IRC) ความสามารถที่เกี่ยวข้องกับสารสนเทศ เป็นต้น

ดอยล์ (Doyle. 1992: 4) [2] ได้ระบุคุณสมบัติของผู้รู้สารสนเทศจากผลการวิจัยไว้ดังนี้ 1) รู้ว่าสารสนเทศที่ถูกต้องสมบูรณ์มีความสำคัญต่อการตัดสินใจที่ชาญฉลาด 2) รู้ความต้องการสารสนเทศของตนเอง 3) สามารถตั้งคำถามจากความต้องการสารสนเทศนั้นได้ 4) สามารถระบุแหล่งสารสนเทศที่จะเป็นประโยชน์ 5) พัฒนากลยุทธ์การค้นหาที่ประสบความสำเร็จ 6) เข้าถึงแหล่งสารสนเทศรวมทั้งจากคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีอื่นๆ 7) ประเมินสารสนเทศ 8) จัดระบบสารสนเทศเพื่อนำไปใช้ 9) บูรณาการสารสนเทศใหม่เข้ากับองค์ความรู้เดิม และ 10) ใช้สารสนเทศในการคิดเชิงวิเคราะห์วิจารณ์และการแก้ปัญหา

ความข้างต้นมีนัยเกี่ยวพันเชื่อมโยงกับความสามารถและทักษะอื่นๆ ที่นับเป็นทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ การรู้หนังสือ (Print literacy) ทักษะการใช้ห้องสมุด (Library skill) ทักษะทางคอมพิวเตอร์ (Computer literacy) ทักษะเครือข่ายสารสนเทศ (Network literacy) การรู้เท่าทันสื่อ (Media literacy) การรู้สื่อประเภทภาพ (Visual literacy) การรู้วัฒนธรรม (Cultural literacy) ทักษะในการคิดเชิงวิเคราะห์วิจารณ์ (Critical thinking skill) และทักษะการแก้ปัญหา (Problem-solving skill) และมีการใช้ศัพท์อื่นๆ ที่มีความหมายเหมือนกันหรือใกล้เคียงกัน เช่น

(Information skills) ทักษะสารสนเทศ (Information power) พลังสารสนเทศ (Information competency) ความสามารถทางสารสนเทศและความสามารถที่เกี่ยวข้องกับสารสนเทศ เป็นต้น

การรู้สารสนเทศ มีความเกี่ยวข้องกับแนวคิดเรื่อง การเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งเชื่อว่าการ ศึกษาไม่มีจุดสิ้นสุด การเรียนรู้ตลอดชีวิตช่วยให้บุคคลได้มีโอกาสและประสบการณ์การเรียนรู้ทุกช่วงของชีวิตในหลายรูปแบบ เช่น การศึกษาในระบบโรงเรียน การศึกษานอกโรงเรียน และการ ศึกษาตามอัธยาศัย ฯลฯ ในสภาพแวดล้อมต่างๆ กัน ไม่ว่าจะเป็นครอบครัว โรงเรียน สถานที่ทำงาน ชุมชน หรือสังคม การเรียนรู้ตลอดชีวิตช่วยให้บุคคลมีโอกาสพัฒนาตนในทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม แต่การเรียนรู้ตลอดชีวิตไม่สามารถเกิดขึ้นได้ถ้าปราศจากการรู้สารสนเทศ การรู้สารสนเทศจึงเป็นรากฐานสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในปัจจุบันองค์กรสากล เช่น ยูเนสโก ได้เน้นบทบาทสำคัญของการรู้สารสนเทศควบคู่ไปกับการเรียนรู้ตลอดชีวิตในการพัฒนา 4 ด้าน ได้แก่ การศึกษา การให้บริการทางสุขภาพและการส่งเสริมคุณภาพชีวิต การพัฒนาธุรกิจและเศรษฐกิจโดยเน้นทรัพยากรมนุษย์ และ การมีส่วนร่วมของประชาชนทางการเมืองและการปกครอง (Horton, Jr. 2008: 15-30) [3]

นอกจากนี้ การรู้สารสนเทศยังเกี่ยวข้องกับแนวคิดเรื่องสังคมสารสนเทศ ซึ่งหมายถึงสังคมที่มีสารสนเทศเป็นแรงขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ในสังคมสารสนเทศ จะมีการใช้สารสนเทศในชีวิตประจำวันของประชาชนในกิจกรรมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นระดับบุคคล สังคม การศึกษา ธุรกิจ โดยอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสร้างจัดการ ถ่ายทอดแลกเปลี่ยน และเผยแพร่สารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่มีข้อจำกัดเรื่องเวลาและสถานที่ แนวคิดเรื่องการสร้างสังคม สารสนเทศและสังคมความรู้ เป็นผลจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่แพร่กระจายไปทั่วโลก เทคโนโลยีได้เปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนในสังคมปัจจุบันไปอย่างกว้างขวาง ไม่ว่าจะเป็นความ

เป็นอยู่ การศึกษา การทำงาน การใช้เวลาว่างการรู้สารสนเทศจึงถือเป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตอย่างปกติสุขของประชาชน และเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนสังคมโลกให้ดำรงอยู่และพัฒนาไปได้ด้วยดี

ในช่วงสามทศวรรษที่ผ่านมา การรู้สารสนเทศเป็นประเด็นสำคัญที่ได้รับความสนใจเพิ่มขึ้นเป็นลำดับทั้งในวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์และวงการศึกษาโดยทั่วไป แนวคิดเรื่องเศรษฐกิจฐานความรู้ที่แพร่หลายไปทั่วโลกเป็นแรงผลักดันให้เกิดความต้องการประชากรผู้มีความรู้ความสามารถ รู้วิธีเรียนและสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างและขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจดังกล่าว ในขณะที่เดียวกัน ความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมีผลกระทบต่อการผลิตและเผยแพร่สารสนเทศและความรู้ การเข้าถึงสารสนเทศจำนวนมากเพื่อค้นหาสารสนเทศที่ต้องการสามารถทำได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ ก่อให้เกิดความตระหนักในความสำคัญของการปลูกฝังทักษะการรู้สารสนเทศแก่นักเรียน นักศึกษา พนักงาน และประชาชนทั่วไป

การสอนการรู้สารสนเทศเป็นเรื่องสำคัญที่บรรณารักษ์ นักสารสนเทศ และนักการศึกษาให้ความสนใจมาก รายงานการศึกษาวิจัยหลายเรื่องทั้งในสหรัฐอเมริกาและยุโรปชี้ให้เห็นว่า แม้การรู้สารสนเทศจะเป็นประเด็นสำคัญที่ได้รับการส่งเสริมในระบบการศึกษา แต่นักเรียน นักศึกษาจำนวนมากยังขาดทักษะการรู้สารสนเทศ (Wired Campus. 2006) [4] ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหลายจึงได้พยายามแสวงหาแนวทางที่ปลูกฝังทักษะการรู้สารสนเทศให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

องค์การยูเนสโก เป็นองค์กรหนึ่งที่พยายามจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศ เมื่อวันที่ 4-7 พฤศจิกายน 2553 องค์การยูเนสโก สำนักงานกรุงเทพฯ ได้จัดประชุมผู้เชี่ยวชาญ 30 คน จากประเทศต่างๆ ในหัวข้อ การพัฒนาตัวชี้วัดการรู้สื่อและการรู้สารสนเทศ (The Development of Media and Information Literacy Indicators-MIL)

(UNESCO. 2010) [5] ข้อสรุปประการหนึ่งที่ได้จากการประชุมครั้งนี้คือ ในปัจจุบันมีข้อมูลเบื้องต้นที่เชื่อถือได้เกี่ยวกับพฤติกรรมกรู้สารสนเทศน้อยมาก จนกระทั่งนักการศึกษาและนักวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดตัวชี้วัดการรู้สารสนเทศได้ ข้อสรุปดังกล่าวก่อให้เกิดโครงการสำรวจพฤติกรรมกรู้สารสนเทศของนักศึกษามหาวิทยาลัยในเอเชีย (Asian Survey of Information Behaviors of College Students) ขึ้น โดยมีประเทศต่างๆ เข้าร่วม เช่น มาเลเซีย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย ศรีลังกา ปากีสถาน บังกลาเทศ และจีน เป็นต้น

ผู้วิจัยเห็นว่าการเข้าร่วมโครงการนี้จะเป็นประโยชน์ทั้งต่อมหาวิทยาลัย ต่อประเทศไทยและภูมิภาคเอเชีย จึงมีความประสงค์จะทำวิจัยเรื่องพฤติกรรมกรู้สารสนเทศของนักศึกษามหาวิทยาลัยธนบุรี โดยศึกษาว่าในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย หรือการแก้ไขปัญหาต่างๆ ในชีวิตประจำวันนั้น นักศึกษามีแนวทาง วิธีการ และรูปแบบของการศึกษาค้นคว้าอย่างไร ใช้แหล่งสารสนเทศใดบ้าง มีวิธีประเมินสารสนเทศอย่างไร และประสบอุปสรรคปัญหาใดในกระบวนการศึกษาค้นคว้า ผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะนำไปรวมกับผลการวิจัยเรื่องเดียวกันที่ได้จากมหาวิทยาลัยอื่นๆ ทั้งของรัฐและเอกชนในประเทศไทย ทั้งเพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมกรู้สารสนเทศของนิสิตและนักศึกษาของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย ซึ่งจะเป็นส่วนหนึ่งของโครงการสำรวจพฤติกรรมกรู้สารสนเทศของนักศึกษามหาวิทยาลัยในเอเชีย ตามแนวทางขององค์การยูเนสโกต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาแนวทาง วิธีการ และรูปแบบของการศึกษาค้นคว้า การใช้แหล่งสารสนเทศ วิธีประเมินสารสนเทศ และอุปสรรคปัญหาใน

กระบวนการศึกษาค้นคว้า ในการทำงานที่ได้รับมอบหมายในชั้นเรียน

2. เพื่อศึกษาแนวทาง วิธีการ และรูปแบบของการศึกษาค้นคว้า การใช้แหล่งสารสนเทศ วิเคราะห์สารสนเทศ และอุปสรรคปัญหาในกระบวนการศึกษาค้นคว้า ในการแก้ปัญหาต่างๆ ในชีวิตประจำวัน

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธนบุรี ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 2-4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 รวมทั้งสิ้น 1,495 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธนบุรี ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 2-4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 ที่สุ่มมาจากประชากรข้างต้น โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ตามตัวแปรสถานภาพของนักศึกษา และกลุ่มสาขาวิชาได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 315 คน ซึ่งมากกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ในตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครซีและมอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970: 607 - 610) [6] คือ 306 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม ซึ่งแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ชั้นปีที่ศึกษาและสาขาวิชา เป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับวิธีศึกษาค้นคว้าเพื่อ ทำงานที่ได้รับมอบหมาย ในรายวิชาต่างๆ เป็นแบบเลือกตอบ ดังนี้

1. แบบมาตรประมาณค่า 7 ระดับ ได้แก่

1.1 เกือบทุกครั้ง บ่อย บางครั้ง ไม่ค่อยใช้ ไม่เคยใช้ ไม่ทราบ ไม่เคยพบสถานการณ์เช่นนี้มาก่อน

1.2 สำคัญมาก สำคัญ สำคัญปานกลาง ไม่ค่อยสำคัญ ไม่สำคัญ ไม่ทราบ ไม่เคยพบ

1.3 เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย เฉยๆ ไม่ค่อยเห็นด้วย ไม่เห็นด้วยเป็นอย่างยิ่ง ไม่ทราบ ไม่เคยพบสถานการณ์เช่นนี้มาก่อน

2. แบบมาตรประมาณค่า 4 ระดับ ได้แก่ ใช่ ไม่ใช่ จำไม่ได้ ไม่เคยได้ยินมาก่อน

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสบการณ์การค้นคว้าในชีวิตประจำวัน เป็นแบบเลือกตอบแบบมาตรประมาณค่า 7 ระดับ ได้แก่

1. เกือบทุกครั้ง บ่อย บางครั้ง ไม่ค่อยใช้ ไม่เคยใช้ ไม่ทราบ ไม่เคยพบสถานการณ์เช่นนี้มาก่อน

2. เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย เฉยๆ ไม่ค่อยเห็นด้วย ไม่เห็นด้วยเป็นอย่างยิ่ง ไม่ทราบ ไม่เคยพบสถานการณ์เช่นนี้มาก่อน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลคืนด้วยตนเอง รวมทั้งสิ้น 350 ชุด ซึ่งเป็นจำนวนมากกว่ากลุ่มตัวอย่าง ทั้งนี้เนื่องจากเมื่อไ้กรณีที่แบบสอบถามซึ่งได้รับกลับมาไม่สมบูรณ์ โดยเริ่มดำเนินการตั้งแต่ภาคการศึกษาที่ 2 เป็นต้นมา รวมระยะเวลาที่แจกแบบสอบถามจำนวน 30 วัน ตั้งแต่วันที่ 5 มกราคม ถึง วันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2555 โดยได้รับแบบ สอบถามกลับคืน ทั้งสิ้นจำนวน 340 ชุด และคัดเฉพาะฉบับสมบูรณ์ จำนวน 315 ชุด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลจากแบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 315 ชุด มากำหนดรหัสการลงคะแนน พร้อมกรอกข้อมูลลงโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS (Statistical package for social science) และวิเคราะห์ข้อมูล ตอนที่ 1-3 โดยใช้ค่าความถี่ และค่าร้อยละ

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. ประเภทงานที่ได้รับมอบหมายในรายวิชาต่างๆ

งานที่นักศึกษาได้รับมอบหมายในรายวิชามากที่สุดคือ การนำเสนอผลงานในชั้นเรียนประกอบ รายงานทำให้เห็นว่าอาจารย์ผู้สอนให้ความสำคัญกับการนำเสนอผลงานซึ่งนักศึกษาจะได้ฝึกทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ดังนั้นนักศึกษาต้องมีความรู้ในเรื่องที่ตนเองศึกษาเป็นอย่างดีจึงจะสามารถจับประเด็นและนำเสนอได้ ลำดับรองลงมานักศึกษาได้รับมอบหมายการนำเสนอผลงานด้วยวาจา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการนำเสนอด้วยวาจาเป็นการฝึกทักษะด้านการสื่อสารที่ชัดเจนที่สุดและเป็นทักษะด้านหนึ่งตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา (TQF) (กระทรวงศึกษาธิการ: ออนไลน์) [7] ที่อาจารย์ทุกท่านต้องการมุ่งเน้นพัฒนาให้นักศึกษาทุกคนมีประสิทธิภาพจึงทำให้อาจารย์มักจะมอบหมายงานให้นักศึกษามานำเสนอด้วยวาจา ส่วนงานที่นักศึกษาได้รับมอบหมายน้อยที่สุดคือ รายงานวิเคราะห์เหตุการณ์เชิงประวัติศาสตร์ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะมหาวิทยาลัยธนบุรีไม่มีการเปิดหลักสูตรการเรียนการสอนในวิชาที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ จึงทำให้นักศึกษาไม่ค่อยได้รับมอบหมายงานในเนื้อหาที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์เหตุการณ์เชิงประวัติศาสตร์มากนัก

2. หัวข้อที่นักศึกษาค้นหาในชีวิตประจำวัน

หัวข้อที่นักศึกษาค้นคว้าในชีวิตประจำวันจำนวนมากที่สุดคือ ข่าว/เหตุการณ์ปัจจุบันรองลงมาคือ เรื่องที่เกี่ยวกับงานที่ต้องทำ ทำให้เห็นได้ว่า นักศึกษามีความสนใจติดตามข่าวและเหตุการณ์ในปัจจุบันที่มีผลกระทบต่อชีวิตประจำวันของทุกคน เพราะการติดตามข่าวสารจะช่วยให้นักศึกษารู้เท่าทันสิ่งที่เกิดขึ้น และสามารถวิเคราะห์สถานการณ์ต่างๆ ได้ และในปัจจุบัน ข่าวและเหตุการณ์ทั้งในประเทศและต่างประเทศมีประเด็นที่น่าสนใจและน่าติดตาม ด้วยการนำเสนอข่าวของสื่อต่างๆ ที่ทันเหตุการณ์และเป็นปัจจุบัน และมีช่องทางการนำเสนอที่หลากหลายเข้าถึงได้ง่าย รองลงมานักศึกษาค้นคว้าในเรื่องที่เกี่ยวกับงานที่ต้องทำ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษาส่วนใหญ่ของมหาวิทยาลัยธนบุรี เป็นนักศึกษาที่ทำงานแล้ว และมาศึกษาต่อเพื่อต้องการปรับระดับวุฒิ

การศึกษาให้สูงขึ้น ดังนั้นนอกจาก งานที่นักศึกษาได้รับมอบหมายในรายวิชาแล้ว การค้นคว้าในชีวิตประจำวันนักศึกษาจึงมีความสนใจในการพัฒนาความสามารถและเพิ่มพูนความรู้ในเรื่องที่เกี่ยวข้อง กับงานที่ทำเพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพของตนเอง หรือค้นคว้าหาข้อมูลนำไปตอบข้อสงสัยและแก้ไขปัญหาในงานที่ตนเองปฏิบัติอยู่

3. ทรัพยากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเพื่อทำงานที่อาจารย์มอบหมาย และทรัพยากรที่ใช้ในการค้นหาข้อมูลในชีวิตประจำวัน

ทรัพยากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเพื่อทำงานที่อาจารย์มอบหมายและใช้ในการค้นหาข้อมูลในชีวิตประจำวัน จำนวนมากที่สุดคือ โปรแกรมค้นหา (เช่น Google, Bing, Yahoo) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโปรแกรมค้นหาดังกล่าวเป็นเครื่องมือที่สำคัญสำหรับการค้นคว้าหาข้อมูล ข่าวสาร ในปัจจุบัน ซึ่งสามารถใช้งานได้ง่ายและให้ข้อมูลที่ทันสมัย ทำให้ช่วยลดระยะเวลาในการค้นคว้าของนักศึกษาลงและสามารถใช้ได้ตามความต้องการโดยไม่จำกัด เวลา และสถานที่ อีกทั้งนักศึกษาส่วนใหญ่คุ้นเคยกับการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อค้นหาสารสนเทศในเว็บไซต์ต่างๆ จึงสอดคล้องกับงานวิจัยของสุพิศ บายคายคม (2550)

[8] พบว่านิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์วิทยาเขตศรีราชา สามารถค้นหาสารสนเทศที่ต้องการได้โดยใช้เครื่องมือช่วยค้นหา (Search Engine) เช่น Yahoo, Google, Alta vista

ลำดับต่อมาทรัพยากรที่นักศึกษาใช้เกือบทุกครั้งในการค้นคว้างานที่ได้รับมอบหมาย คือเอกสารประกอบ การสอน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษาจำเป็นต้องอ่านและทบทวนเอกสารที่อาจารย์ผู้สอนเป็นผู้จัดทำเพื่องานที่ได้รับมอบหมายและเพื่อการสอบอยู่เป็นประจำ สอดคล้องกับงานวิจัยของโครงการการรู้สารสนเทศ (2009) [9] ที่พบว่า นักศึกษาเกือบทุกคนใช้เอกสารประกอบการสอน ส่วนการค้นคว้าข้อมูลในชีวิตประจำวันนักศึกษาใช้ วิกีพีเดีย (ผ่านกูเกิ้ล หรือเข้าไปที่เว็บไซต์ของวิกิพีเดียโดยตรง) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะวิกิพีเดียเป็นเว็บไซต์ที่มีข้อมูล ความรู้ที่หลากหลาย แต่เป็นข้อมูลที่เชื่อถือได้

ในระดับหนึ่งและหากค้นคว้าโดยผ่านกูเกิ้ล มักจะปรากฏผลการค้นเป็นลำดับแรกๆ จึงทำให้ใช้ได้ง่าย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เฮดและไอเซ็นเบอร์ก (2009) [9] ที่พบว่า นักศึกษาวิทยาลัยชุมชน 6 แห่งและมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชนทั่วประเทศ ส่วนใหญ่เริ่มต้นแสวงหาสารสนเทศที่เอกสารประกอบการเรียนการสอน รองลงมาคือกูเกิ้ล ในขณะที่การค้นคว้าเพื่อใช้ประโยชน์สำหรับชีวิตประจำวัน นักศึกษากลุ่มตัวอย่างเกือบทั้งหมดจะใช้กูเกิ้ลและวิกิพีเดีย

ส่วนการใช้ทรัพยากรสำหรับการค้นคว้างานที่ได้รับมอบหมายและใช้ในการค้นหาข้อมูลในชีวิตประจำวันระดับบ่อยจำนวนมากที่สุดคือ เพื่อนที่เรียนด้วยกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ เพื่อนสามารถติดต่อกันได้ง่าย และสามารถสอบถามได้ว่าอาจารย์ผู้สอนสอนเกี่ยวกับอะไรและมอบหมายงานอะไรให้บ้าง โดยเฉพาะเมื่อตนเองขาดเรียน หรือไม่เข้าใจงานที่อาจารย์ได้มอบหมาย หรือแม้กระทั่งเมื่อต้องการคัดลอกงานของเพื่อนส่งอาจารย์

ทรัพยากรที่นักศึกษาใช้ในการค้นคว้างานที่ได้รับมอบหมายและการค้นหาข้อมูลในชีวิตประจำวันเป็นบางครั้งคือ หนังสือในห้องสมุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษาไม่สามารถค้นคว้าข้อมูลจากเครือข่ายอินเทอร์เน็ตหรือทรัพยากรอื่นๆ ได้ครบถ้วน นักศึกษาจึงมาค้นคว้าเพิ่มเติมจากหนังสือในห้องสมุดเป็นบางครั้ง เพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหางานที่ได้รับมอบหมาย และข้อมูลที่ต้องการค้นคว้าในชีวิตประจำวัน อีกทั้งหนังสือนั้นมีความน่าเชื่อถือที่เป็นหลักฐานแน่นอน และมีเนื้อหาอีกมากที่ไม่ได้เผยแพร่บนอินเทอร์เน็ต

ยังมีประเด็นที่น่าสนใจอีกเรื่องหนึ่งคือ เมื่อนักศึกษาต้องค้นคว้างานที่ได้รับมอบหมายทรัพยากรที่นักศึกษาที่ไม่ค่อยใช้คือ บรรณารักษ์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ปัจจุบันนักศึกษาสามารถค้นคว้าหาข้อมูลที่ต้องการได้จากเว็บไซต์ รวมถึงระบบการสืบค้นข้อมูลของห้องสมุดมีประสิทธิภาพที่ดี ทำให้สามารถค้นหาข้อมูลได้ง่าย และนักศึกษาอาจจะไม่ทราบถึงบทบาทของบรรณารักษ์ในฐานะทรัพยากรบุคคลหรือแหล่ง

สารสนเทศบุคคลที่มีความสามารถโดยตรง หรือบทบาทการสอนการรู้สารสนเทศที่สามารถให้คำปรึกษา คำแนะนำและช่วยในการค้นคว้าหาข้อมูลได้กว้างขวาง สอดคล้องกับงานวิจัยของเฮดและไอเซ็นเบอร์ก (2009) [9] ที่พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยในยุคดิจิทัล ส่วนใหญ่ไม่ได้พึ่งพาบรรณารักษ์ โดยนักศึกษา 9 ใน 10 คน ตอบว่าเกือบจะไม่เคยขอความช่วยเหลือจากบรรณารักษ์เมื่อต้องค้นคว้าเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมาย และสอดคล้องกับงานวิจัยของโครงการการรู้สารสนเทศ (2009) [9] ที่พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่จะไม่ขอความช่วยเหลือจากบรรณารักษ์เมื่อต้องการค้นคว้างานเพื่อทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย

4. การประเมินสารสนเทศที่ค้นหาได้เมื่อพบแหล่ง ข้อมูลจากห้องสมุด

การประเมินสารสนเทศจากแหล่งข้อมูลในห้องสมุดเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมายในรายวิชาต่างๆ นักศึกษาประเมินสารสนเทศที่ค้นหาได้เมื่อพบแหล่งข้อมูลจากห้องสมุดเกือบทุกครั้ง จำนวนมากที่สุดคือ แหล่งข้อมูลนั้นมีบรรณานุกรมหรือรายการอ้างอิงหรือไม่ ทั้งนี้ทำให้เห็นว่านักศึกษาให้ความสำคัญในเรื่องความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลนั้นๆ ลำดับรองลงมานักศึกษาประเมินว่าผู้พิมพ์สารสนเทศคือใคร ทำให้เห็นได้ว่า นักศึกษาต้องการสารสนเทศที่มีความน่าเชื่อถือที่สามารถระบุผู้รับผิดชอบเพื่อที่จะสามารถนำไปอ้างอิงได้

ส่วนการประเมินสารสนเทศในห้องสมุดระดับบ่อย จำนวนมากที่สุดคือ การประเมินความทันสมัยของแหล่ง ข้อมูลนั้นๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทรัพยากรประเภทสิ่งพิมพ์ส่วนใหญ่มักมีเนื้อหาที่ล้าสมัยเร็วเมื่อเปรียบเทียบกับสารสนเทศจากอินเทอร์เน็ต ดังนั้นเมื่อนักศึกษาต้องการค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลในห้องสมุดไปประกอบงานที่ได้รับมอบหมาย จึงต้องการข้อมูลที่ใหม่และทันสมัยที่สุดนักศึกษาส่วนใหญ่คำนึงถึงเกณฑ์ดังกล่าวในลำดับต้นๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เฮดและไอเซ็นเบอร์ก (2010) [10] ที่พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยในยุคดิจิทัล 25 แห่งทั่วประเทศ ส่วนใหญ่มีการประเมิน

สารสนเทศจากแหล่งข้อมูลในห้องสมุด โดยมีเกณฑ์ในการประเมินคือ ความทันสมัยของสารสนเทศ รองลงมาคือ แหล่งข้อมูลมีบรรณานุกรมหรือรายการอ้างอิงหรือไม่ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การเรียนการสอนในรายวิชา 005001 สารนิเทศกับการศึกษาค้นคว้า จะเน้นในเรื่องความสำคัญและวัตถุประสงค์ของบรรณานุกรมและการอ้างอิง ในแง่มุมมองของผู้ให้และผู้ใช้ข้อมูลให้นักศึกษาสามารถนำไปใช้ประโยชน์และนำมาเป็นเกณฑ์ในการประเมินสารสนเทศในลำดับต้นๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปภาดา เจริญกัก (2547) [11] ที่พบว่า นิสิตระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยศรีนครินทร-ทวีโรดมมีการรู้สารสนเทศระดับสูงในเรื่องการเขียนบรรณานุกรมและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอนได้ดี

ส่วนการประเมินสารสนเทศที่นักศึกษาไม่ค่อยใช้และไม่เคยใช้มากที่สุดคือ การแนะนำการใช้แหล่งข้อมูลของบรรณารักษ์ ทำให้เห็นได้ว่านักศึกษาส่วนใหญ่ไม่ทราบว่ามีการบริการแนะนำการใช้แหล่งข้อมูลจากบรรณารักษ์ เพราะบรรณารักษ์จะมีความชำนาญและความคุ้นเคยกับทรัพยากรสารสนเทศต่างๆ ในห้องสมุด ดังนั้นควรจะมีการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง เพื่อให้นักศึกษามาใช้บริการดังกล่าว

5. การประเมินแหล่งข้อมูลในเวปไซต์เว็บไซต์ที่ใช้ค้นคว้างานที่ได้รับมอบหมายและการค้นคว้าในชีวิตประจำวัน

การศึกษาการประเมินแหล่งข้อมูลในเวปไซต์เว็บไซต์ที่ใช้ค้นคว้างานที่ได้รับมอบหมายและการค้นคว้าในชีวิตประจำวัน สิ่งที่นักศึกษาคำนึงเกือบทุกครั้งมากที่สุดคือ ความทันสมัยของเว็บไซต์ ทำให้เห็นได้ว่า นักศึกษามีความต้องการข้อมูลข่าวสารที่มีความทันสมัยจากอินเทอร์เน็ตนักศึกษาจึงคำนึงถึงมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของเฮดและไอเซ็นเบอร์ก (2010) [10] ที่พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยในยุคดิจิทัลส่วนใหญ่มีการประเมินแหล่งข้อมูลที่ค้นได้จากเวปไซต์-เว็บ ทั้งในงานที่ได้รับมอบหมายและการค้นคว้าในชีวิตประจำวัน โดยใช้เกณฑ์ความทันสมัยของสารสนเทศ

ในการประเมิน รองลงมาการค้นคว้างานที่ได้รับมอบหมายนักศึกษาประเมินเรื่องความหลากหลายของเนื้อหาในเวปไซต์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษาต้องการค้นหาข้อมูลที่มีเนื้อหาหลากหลายเพื่อที่จะสามารถรวบรวมความรู้ไปวิเคราะห์และสรุปประกอบรายงานตามที่อาจารย์ผู้สอนมอบหมายให้ดีที่สุด ส่วนสิ่งที่นักศึกษาคำนึงลำดับรองลงมาในการประเมินการค้นคว้าในชีวิตประจำวันคือ ความน่าเชื่อถือของผู้ให้ข้อมูลในเวปไซต์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษาต้องการวิเคราะห์และพิจารณาข้อมูลที่ได้รับจากผู้ให้ข้อมูลในเวปไซต์ เพื่อให้ข้อมูลมีความน่าเชื่อถือและสามารถนำไปอ้างอิงได้ ซึ่งสัมพันธ์กับผลการวิจัยที่ระบุว่า หัวข้อที่นักศึกษาส่วนใหญ่ค้นคว้าในชีวิตประจำวันคือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับงานที่ทำ

ในการประเมินแหล่งข้อมูลในเวปไซต์เว็บไซต์ที่ใช้ค้นคว้างานที่ได้รับมอบหมายและการค้นคว้าในชีวิตประจำวัน สิ่งที่นักศึกษาคำนึงในการประเมินน้อยที่สุดคือ บรรณารักษ์แนะนำการใช้เวปไซต์นั้นๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะข้อมูลในเวปไซต์มีจำนวนมากและมีความหลากหลาย บรรณารักษ์อาจจะไม่สามารถแนะนำและคัดเลือกได้ตรงตามความต้องการของนักศึกษาแต่ละคนและโดยทั่วไปบรรณารักษ์มักไม่ค่อยมีโอกาสได้แนะนำเวปไซต์แก่ผู้ใช้โดยตรงนัก ปัจจุบันจึงได้มีการรวบรวมและแนะนำเวปไซต์ที่น่าสนใจผ่านทางเวปไซต์ของสำนักวิทยบริการ แต่เนื่องจากบริการดังกล่าวอาจจะยังไม่เป็นที่นิยมและยังมีการประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึงจึงทำให้นักศึกษายังไม่ทราบมากนัก สอดคล้องกับงานวิจัยของเฮดและไอเซ็นเบอร์ก (2010) [10] ที่พบว่า เกณฑ์การประเมินเรื่องบรรณารักษ์แนะนำการใช้แหล่งนั้นหรือไม่ เป็นประเด็นที่นักศึกษาระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยในยุคดิจิทัลตอบน้อยที่สุด

ส่วนการประเมินที่นักศึกษาจำนวนมากที่สุดตอบว่าไม่ทราบในการค้นคว้างานที่ได้รับมอบหมายและในลำดับรองลงมาสำหรับการค้นคว้าในชีวิตประจำวันนั้นคือเรื่องการออกแบบของเวปไซต์ถูกต้องตามกฎหมาย ทำให้เห็นได้ว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ไม่ทราบเกี่ยวกับกฎหมายการละเมิดลิขสิทธิ์ของข้อมูลใน

เว็บไซต์ต่างๆ เช่น การใช้รหัสผ่าน (Password) ที่ได้รับอนุญาตเพื่อเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศที่ต้องการ รวมทั้งภาพหรือข้อความในเว็บไซต์นั้นๆ ว่ามีลิขสิทธิ์คุ้มครองอยู่ ทั้งนี้เป็นเพราะนักศึกษายังมีความรู้ความเข้าใจน้อยในเรื่องของกฎหมายลิขสิทธิ์ ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของเบลค (2000) [12] ที่ศึกษาเรื่องการประเมินการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ถึง ปีที่ 4 วิทยาลัยเซนต์โรส พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีความเข้าใจเรื่องลิขสิทธิ์และไม่เข้าใจเรื่องการตรวจสอบความถูกต้องของเว็บเพจ แต่ นักศึกษากลับให้ความเชื่อถือและใช้สารสนเทศที่ค้นพบจากเว็บมากกว่าสารสนเทศที่เป็นสิ่งพิมพ์

6. การขอให้บุคคลอื่นช่วยประเมินแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับวิชาที่เรียนและแหล่งข้อมูลสำหรับชีวิตประจำวัน

บุคคลที่นักศึกษาขอให้ช่วยประเมินแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับวิชาที่เรียนเกือบทุกครั้งและบ่อยคือ เพื่อนที่เรียนด้วยกัน ส่วนลำดับรองลงมาคืออาจารย์ผู้สอน ซึ่งในความเป็นจริงนักศึกษาควรขอให้อาจารย์ผู้สอนเป็นผู้ช่วยประเมินแหล่งข้อมูลมากกว่า ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ไปสัมภาษณ์นักศึกษาเพิ่มเติมโดยคัดเลือกจากนักศึกษาทุกคณะรวมทั้งสิ้น 7 คน เพื่อสอบถามความเข้าใจของนักศึกษาในการตอบคำถามข้อนี้ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่จะนึกถึงอาจารย์ผู้สอนในการเป็นผู้ช่วยประเมินแหล่งข้อมูลก่อนเสมอ แต่มักจะไม่สามารถติดต่อหรือพบอาจารย์ในรายวิชานั้นๆ ได้ บ่อยเท่ากับเพื่อนที่เรียนด้วยกัน ประกอบกับงานที่ได้รับมอบหมายส่วนใหญ่เป็นงานกลุ่มที่จะต้องช่วยกันปรึกษาหารือร่วมกันกับเพื่อนแต่ นักศึกษาทราบดีว่าแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือที่สุดก็คืออาจารย์ผู้สอน และนักศึกษาให้การยอมรับและเชื่อมั่นในความรู้ความสามารถของอาจารย์ผู้สอนด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ เฮดและไอเซ็นเบอร์ก (2010) [10] ที่พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ขอความช่วยเหลือจากอาจารย์ผู้สอนเมื่อต้องการประเมินสารสนเทศเพื่อใช้ในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย ส่วนการประเมินแหล่ง ข้อมูลสำหรับชีวิตประจำวัน

บุคคลที่นักศึกษาขอให้ประเมินเกือบทุกครั้งมากที่สุดคือเพื่อนที่เรียนด้วยกัน รองลงมาคือเพื่อน/ครอบครัว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสามารถติดต่อสอบถามได้สะดวกในเรื่องที่ไม่เป็นทางการสอดคล้องกับงานวิจัยของเฮดและไอเซ็นเบอร์ก (2010) [10] ที่พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยในยุคดิจิทัลจำนวนสองในสามของแบบสอบถามจะปรึกษาเพื่อนและ/หรือสมาชิกในครอบครัวเมื่อต้องการความช่วยเหลือและคำแนะนำในการประเมินและคัดเลือกสารสนเทศเพื่อใช้ในการชีวิตประจำวัน

นอกจากนี้บุคคลที่นักศึกษาไม่เคยใช้ ขอให้ช่วยประเมินแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับวิชาที่เรียนและแหล่งข้อมูลสำหรับชีวิตประจำวันคือ บรรณารักษ์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษาไม่ทราบบทบาทของบรรณารักษ์ในเรื่องดังกล่าว หรือไม่เชื่อมั่นในความสามารถของบรรณารักษ์ในการประเมินแหล่งข้อมูล สอดคล้องกับงานวิจัยของ เฮดและไอเซ็นเบอร์ก (2009) [9] ที่พบว่า นักศึกษาวิทยาลัยชุมชน 6 แห่งและมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชนทั่วประเทศ ส่วนใหญ่ไม่ได้พึ่งพบบรรณารักษ์ หรือเกือบจะไม่เคยขอความช่วยเหลือจากบรรณารักษ์ เมื่อต้องค้นคว้าเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมาย

7. วิธีการศึกษาค้นคว้างานที่เกี่ยวข้องกับรายวิชา

นักศึกษาใช้วิธีการศึกษาค้นคว้างานที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาที่เรียนโดยเริ่มต้นจากการคิดหาคำค้น (Search terms) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษาทราบถึงเทคนิคการค้นหาสารสนเทศ และมีความสามารถในการกำหนดคำค้น สอดคล้องกับการงานวิจัยของดวงกมล อุ่นจิตติ (2545) [13] ที่พบว่า นิสิตปริญญาตรีมหาวิทยาลัยบูรพามีการรู้สารสนเทศในการกำหนดขอบเขต/หัวข้อสารสนเทศที่ต้องการค้นอยู่ในระดับมาก ลำดับต่อมา นักศึกษามีการวางแผนโครงสร้างว่าจะทำงาน (เช่น เขียนรายงาน) อย่างไร ทำให้เห็นได้ว่า นักศึกษาได้ใช้ความรู้จากวิชาสารนิเทศกับการศึกษาค้นคว้า (005001) เรื่องการเขียนรายงานทางวิชาการ ที่อาจารย์ผู้สอนมุ่งเน้นให้นักศึกษารูปแบบและขั้นตอนการเขียนรายงานที่ถูกต้องและมีการฝึกปฏิบัติอย่างจริงจัง ซึ่งเป็นวิชาที่จัดสอนให้แก่

นักศึกษาปีที่ 1 เมื่อนักศึกษาอยู่ในระดับชั้นปีที่ 2 ขึ้นไป จึงสามารถนำความรู้มาใช้ให้เป็นประโยชน์ได้อีกทั้งนักศึกษา เห็นถึงความสำคัญในเรื่องดังกล่าวจึงนำมาเป็นเทคนิคและขั้นตอนลำดับต้นๆ ของวิธีการศึกษาค้นคว้า สอดคล้องกับงานวิจัยของสุพิศ บายคาย-คม (2550) [8] ที่พบว่า นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา สามารถรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นและสามารถเขียนโครงเรื่องที่ต้องการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการสืบค้นให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ต่อไป ขั้นตอนต่อมา นักศึกษามีการวางแผนการค้นคว้าทั้งหมดไว้เป็นแนวทางในการดำเนินงานที่ได้รับมอบหมาย ทำให้เห็นได้ว่า นักศึกษามีวิธีการค้นคว้าที่เป็นระบบพอสมควร แต่ยังจำกัดอยู่ในขอบเขตที่อาจารย์กำหนดเท่านั้น โดยจะเห็นได้ว่านักศึกษาจะหยุดค้นเมื่อมีจำนวนรายการอ้างอิงครบตามที่อาจารย์สั่งเป็นลำดับถัดมา

8. การใช้โปรแกรมเป็นเครื่องมือสนับสนุนกระบวนการศึกษาค้นคว้าทำงานที่ได้รับมอบหมายในรายวิชา

โปรแกรมที่นักศึกษาใช้เป็นเครื่องมือช่วยการค้นคว้าทำรายงานจำนวนมากที่สุดคือ โปรแกรมแชร์เอกสาร (เช่น Google Documents, Microsoft Share point) รองลงมาคือ โปรแกรมจัดการเวลาทางออนไลน์ที่แชร์กันได้ (เช่น Google Notebook, Google Calendar) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษาต้องทำงานส่งตามที่อาจารย์ผู้สอนมอบหมาย จึงจำเป็นต้องใช้ประโยชน์จากโปรแกรมประเภทแชร์เอกสาร และโปรแกรมจัดการเวลาแบบออนไลน์ ซึ่งสามารถแก้ไขปรับปรุงและร่วมกันแลกเปลี่ยนข้อมูลได้ อีกทั้งยังสามารถบริหารจัดการเวลาให้ได้ตามที่กำหนดและตั้งใจไว้ ทำให้ได้ผลงานที่มีคุณภาพในเวลาอันรวดเร็ว และจากการสอบถามนักศึกษาเพิ่มเติมทำให้ผู้วิจัยทราบว่า เมื่ออาจารย์ผู้สอนมอบหมายงานให้นักศึกษาทำงานกันเป็นกลุ่ม อาจารย์มักจะกำหนดให้นักศึกษาปฏิบัติงานและส่งงานผ่านโปรแกรมแชร์เอกสารด้วย ส่วนนักศึกษาในชั้นปีที่สูงขึ้นอาจจะใช้ประโยชน์จากโปรแกรมดังกล่าวเพื่อทำการสร้างแบบสอบถามและแบบทดสอบประกอบในโครงงานหรือโปรเจกต์ของ

ตนเอง นักศึกษาส่วนใหญ่จึงใช้โปรแกรมดังกล่าวมากกว่าโปรแกรมประเภทอื่นๆ

ส่วนโปรแกรมที่นักศึกษาใช้น้อยที่สุดและโปรแกรมที่นักศึกษาไม่ใช้คือ การสร้างบล็อก (เช่น LiveJournal, Wordpress) และโปรแกรมที่นักศึกษาไม่เคยได้ยินมาก่อนคือ โปรแกรมการทำรายการอ้างอิง (เช่น RefWorks, EndNote, asyBib) จะเห็นได้ว่าโปรแกรมที่นักศึกษาใช้น้อยและไม่ใช้ต่างๆ เหล่านี้ยังเป็นโปรแกรมใหม่สำหรับนักศึกษา และไม่ได้รับการส่งเสริมให้ใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอน เช่น โปรแกรมการทำรายการอ้างอิง ที่สามารถช่วยนักศึกษาในเรื่องของการรวบรวมข้อมูลและบรรณานุกรมเพื่อการอ้างอิงได้เป็นอย่างดี ส่วนโปรแกรมการสร้างบล็อกนักศึกษายังจะไม่เห็นถึงความสำคัญและประโยชน์ที่สามารถนำมาเป็นเครื่องมือสนับสนุนเพื่อการค้นคว้าได้ นักศึกษาจึงใช้น้อยและไม่ใช้ ดังนั้นอาจารย์ผู้สอนจำเป็นต้องแนะนำส่งเสริมและสนับสนุนการใช้โปรแกรมต่างๆ เหล่านี้แก่นักศึกษาต่อไป

9. สิ่งสำคัญต่อการศึกษาค้นคว้าเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมาย

สิ่งสำคัญที่นักศึกษาจำนวนมากที่สุดให้ความสำคัญในระดับมากคือ การสอบผ่านวิชานั้นๆ รองลงมาคือ ทำรายงานเสร็จ ทำให้เห็นได้ว่านักศึกษาส่วนใหญ่ต้องการที่จะเรียนเพียงเพื่อแค่ให้ผ่านหรือเพื่อให้งานชิ้นนั้นๆ เสร็จ โดยไม่คำนึงว่าจะได้รับความรู้ ทักษะหรือทฤษฎีทางวิชาการต่างๆ มากน้อยเพียงใด สอดคล้องกับงานวิจัยของเฮดและโอเซ็นเบอร์ก (2010) [10] ที่พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยในยุคดิจิทัลว่าสิ่งที่สำคัญที่สุดในการศึกษาค้นคว้าเพื่องานที่ได้รับมอบหมายได้แก่ การสอบผ่านวิชานั้นๆ การทำงานงานเสร็จ และการได้คะแนนดี

ส่วนสิ่งที่นักศึกษาเห็นว่าไม่ค่อยสำคัญและไม่สำคัญคือ การได้ใส่มุมมองของตัวเองไว้ในรายงาน ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญที่ทำให้เห็นได้ว่า นักศึกษาขาดทักษะและประสบการณ์การคิดวิเคราะห์ในงานที่ได้รับมอบหมายอย่างลึกซึ้ง จึงไม่สามารถนำมาสรุปและ

แสดงความคิดเห็น ได้ ที่สำคัญนักศึกษาไม่ตระหนักว่างานแต่ละชิ้นควร มีการวิเคราะห์และแสดงความคิดเห็นของตนเอง จึงจะทำให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ในการมอบหมายงานของอาจารย์ผู้สอนได้และส่งผลให้นักศึกษาประสบความสำเร็จตามประเด็นที่นักศึกษาเห็นว่าเป็นสิ่งสำคัญที่สุด ดังนั้น การส่งเสริมการรู้สารสนเทศจึงควรให้ความสำคัญกับการสอนและการฝึกทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์ ซึ่งเป็นคุณลักษณะหนึ่งของการรู้สารสนเทศ สอดคล้องกับรายงานการวิจัยของคาสเนอร์-ลอตโต้และเบอร์ริงตันคณะ กรรมการเพื่อการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (2006) [14] ที่ศึกษาการเปรียบเทียบทักษะที่นักศึกษามหาวิทยาลัยควรจะมีเพื่อใช้ในการประกอบอาชีพในศตวรรษที่ 20 กับทักษะที่มีความสำคัญต่อการทำงานในศตวรรษที่ 21 พบว่า ในศตวรรษที่ 21 มีความต้องการบุคคลที่มีทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการรู้เทคโนโลยี ทักษะการสื่อสารและการประสานงานเป็นกลุ่ม และความต้องการทักษะความคิดสร้างสรรค์มีปริมาณร้อยละสูงกว่าทักษะด้านอื่นๆ จึงเห็นได้ว่า สิ่งที่สำคัญที่สุดในการประกอบอาชีพให้มีความก้าวหน้าในยุคปัจจุบัน คือ การพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดอย่างสร้าง สรรค์ การรู้เทคโนโลยีและสารสนเทศดิจิทัล และทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ซึ่งทักษะเหล่านี้เป็นทักษะการรู้สารสนเทศทั้งสิ้น

10. ความยากในกระบวนการค้นคว้าในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย และความยากในกระบวนการค้นคว้าเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน

สิ่งที่นักศึกษาเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าเป็นความยากในกระบวนการค้นคว้าในการทำงานที่ได้รับมอบหมายมากที่สุดคือ ยากที่จะรู้ว่าจะทำงานชิ้นนี้ได้ดีหรือไม่ รองลง-มาคือ ยากที่ต้องเลือกข้อมูลที่จะนำมาใช้ได้ จากผลการสืบค้นที่ไม่ตรงกับหัวข้อ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เฮดและไอเซ็นเบอร์ก (2010) [10] ที่พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยในยุคดิจิทัล ระบุว่าทางเลือกข้อมูลที่จะ

นำมาใช้ได้จากผลการสืบค้นที่ไม่ตรงกับหัวข้อเป็นเรื่องยาก ทำให้เห็นได้ว่านักศึกษาขาดความเข้าใจในการกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย โดยเฉพาะปัจจุบันยุคดิจิทัล ซึ่งเป็นยุคที่มีสารสนเทศจำนวนมาก นักศึกษาจึงพบว่า ปัญหา มักจะเกิดจากการค้นหาสารสนเทศที่ได้มีจำนวนมาก

อีกหนึ่งความยากในกระบวนการค้นคว้าเกี่ยวกับชีวิตประจำวันที่นักศึกษาเห็นด้วยอย่างยิ่งจำนวนมากที่สุดคือ ความยากในการหาข้อมูลจากเว็บไซต์ (เช่น Google, Wikipedia และเว็บไซต์หน่วยงานราชการ) สอดคล้องกับผลการวิจัยในเรื่องการใช้ทรัพยากรที่พบว่า นักศึกษาใช้โปรแกรมค้นหา (เช่น Google, Bing, Yahoo) เป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับการค้นคว้าหาข้อมูล ข่าวสาร ในชีวิตประจำวันมากที่สุด ทำให้เห็นได้ว่าถึงแม้ ว่านักศึกษาส่วนใหญ่จะคุ้นเคยกับการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อค้นหาสารสนเทศในเว็บไซต์ต่างๆ แต่นักศึกษาก็ยังขาดทักษะในการสืบค้น การกำหนดขอบเขตหัวข้อสารสนเทศที่ต้องการค้นเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการ อีกทั้งนักศึกษาไม่มีความรู้ ไม่มีการวิเคราะห์ จึงขาดความเข้าใจในเรื่องการประเมินสารสนเทศที่ถูกต้อง ยิ่งทำให้นักศึกษาเกิดความยากลำบากในการคัดเลือกสารสนเทศที่มีจำนวนมากมายจากเว็บไซต์ ลำดับต่อมา นักศึกษาเห็นว่ายากที่ต้องตัดสินใจค้นคว้าเสร็จสิ้นหรือยัง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหัวข้อที่นักศึกษาค้นคว้าส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับข่าวและเหตุการณ์ปัจจุบัน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการติดตามข่าวสารที่ช่วยให้นักศึกษารู้เท่าทันสิ่งที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน จึงเป็นเรื่องยากที่จะระบุว่าข้อมูลที่รับชะนั้นนั้นมากเพียงพอตามความต้องการหรือไม่

ส่วนความยากที่นักศึกษาเห็นด้วยจำนวนมากที่สุดซึ่งตรงกันทั้งในกระบวนการค้นคว้างานที่ได้รับมอบหมายและการค้นคว้าในชีวิตประจำวันคือ ยากที่การตีกรอบหัวข้องานให้กระชับและแคบลง ทำให้เห็นได้ว่านักศึกษายังขาดกระบวนการและขั้นตอนในการแสวงหาสารสนเทศในการพยายามทำความเข้าใจและระบุปัญหาโดยวางกรอบว่าคำตอบของปัญหาคืออะไรหรือน่าจะเป็นอย่างไร พร้อมทั้งจำกัดคำตอบให้

แคลง โดยคิดถึงความรู้ที่เกี่ยวข้องหรือปัญหาที่คล้ายๆ กัน การทำรายการและจัดกลุ่มแนวคิด วิเคราะห์เหตุการณ์หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับปัญหาจะช่วยให้สามารถเข้าใจปัญหาได้ชัดเจนขึ้น ระบุภาระงานที่จะต้องค้นหาได้ในที่สุด (อารีย์ ชื่นวัฒนา. 2546: 125-128) [15] สอดคล้องกับงานวิจัยของเฮดและไอเซ็นเบิร์ก (2010) [10] ที่พบว่า นักศึกษาในยุคดิจิทัลร้อยละ 62 ระบุว่า การตีกรอบหัวข้องานให้แคลงเป็นขั้นตอนที่ยาก และงานวิจัยของเฮฟเวิร์ธ (1999) ที่พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีนอร์ท ประเทศสิงคโปร์ ซึ่งขาดประสบการณ์ จึงมักประสบกับความยากลำบาก ในขณะที่ทำโครงการวิจัยในเรื่องยากที่จะตั้งถามเกี่ยวกับหัวข้อที่ให้มาและการตั้งคำถามให้เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน

จากการอภิปรายดังกล่าวทำให้ทราบถึงแนวทางวิธีการ และรูปแบบของการศึกษาค้นคว้า การใช้แหล่งสารสนเทศ วิธีประเมินสารสนเทศ และอุปสรรคปัญหาในกระบวนการศึกษาค้นคว้าในการทำงานที่ได้รับมอบหมายในชั้นเรียน และการแก้ปัญหาต่างๆ ในชีวิตประจำวันของนักศึกษามหาวิทยาลัยธนบุรี ทำให้เห็นได้ว่า นักศึกษายังขาดคุณลักษณะของการเป็นผู้รู้สารสนเทศและนักศึกษากำลังประสบกับปัญหาทางสารสนเทศจึงไม่สามารถแก้ไขปัญหาความต้องการสารสนเทศได้ โดยผู้วิจัยได้พิจารณาจากประเด็นที่สำคัญดังนี้

1. ความสามารถและทักษะของนักศึกษาในการรู้สารสนเทศและความต้องการสารสนเทศของตนเอง เมื่อได้รับมอบหมายงานจากอาจารย์ผู้สอนในรายวิชาที่เรียนและในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน พบว่า นักศึกษาทราบว่าได้รับมอบหมายงานประเภทใด และมีความต้องการหาข้อมูลในชีวิตประจำวันเรื่องใด แต่ นักศึกษายังขาดทักษะและประสบการณ์ในการคิดวิเคราะห์ และขาดการตระหนักรู้ว่างานที่ได้รับมอบหมายนั้นๆ ควรจะมีการเพิ่มมุมมองหรือการแสดงความคิดเห็นจากประสบการณ์ตรงของตนเองด้วยเพื่อให้งานนั้นสมบูรณ์ที่สุด

2. การรู้จักทรัพยากรสารสนเทศ พบว่า นักศึกษารู้จักทรัพยากรดีในระดับหนึ่ง แต่นักศึกษามักจะเลือกใช้ทรัพยากรจากความสะดวกในการเข้าถึงง่ายมากกว่าความถูกต้องและความน่าเชื่อถือ ซึ่งจะเห็นได้จากการที่นักศึกษาใช้โปรแกรมค้นหา (เช่น Google, Bing, Yahoo) มากที่สุด แต่ใช้เอกสารประกอบการสอน และหนังสือในห้องสมุดเป็นบางครั้งเท่านั้น

3. ความสามารถในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินสารสนเทศที่ต้องการอย่างมีประสิทธิภาพ พบว่า นักศึกษาจะให้ความสำคัญในเรื่องความทันสมัยของสารสนเทศทั้งจากห้องสมุดและจากเว็บไซต์เว็บแหล่ง ข้อมูลนั้นมีบรรณานุกรมหรือรายการอ้างอิงหรือไม่รวมถึงความหลากหลายมุมมองของเนื้อหาในเว็บไซต์ แต่นักศึกษาไม่ทราบว่า การออกแบบของเว็บไซต์ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ นอกจากนี้ นักศึกษายังให้ความสำคัญมากกับการสอบผ่านวิชานั้นๆ และการทำรายงานเสร็จ ซึ่งไม่ใช่คุณลักษณะของผู้รู้สารสนเทศที่เหมาะสม

4. ความสามารถ เทคนิค และวิธีการศึกษาค้นคว้า พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เริ่มต้นจากการคิดหาคำค้นโดยมีการวางโครงร่างในการเขียนรายงาน และมีการวางแผน การค้นคว้าทั้งหมดไว้เป็นแนวทางในการดำเนิน งานที่ได้รับมอบหมาย ทำให้เห็นได้ว่า นักศึกษามีวิธีการค้นคว้าที่เป็นระบบพอสมควร แต่จะหยุดค้นเมื่อมีจำนวน รายการอ้างอิงครบตามที่อาจารย์สั่ง นอกจากนี้พบว่าส่วนที่นักศึกษามองว่าเป็นเรื่องยากเมื่อได้รับมอบหมายงานคือ ยากที่จะรู้ว่างานชิ้นนี้ได้ดีหรือไม่ ยากที่ต้องเลือกข้อมูลที่จะนำมาใช้ได้จากผลการสืบค้นที่ไม่ตรงกับหัวข้อ และยากที่การตีกรอบหัวข้องานให้กระชับและแคลงชี้ให้เห็นว่าสิ่งเหล่านี้เป็นทักษะพื้นฐานของการค้นคว้า วิจัย แต่นักศึกษายังขาดทักษะดังกล่าว

5. การรู้จักใช้เครื่องมือเพื่อสนับสนุนการค้นคว้า และกระบวนการค้นหาเพื่อเข้าถึงแหล่งสารสนเทศ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้โปรแกรมแชร์เอกสาร โปรแกรมจัดการเวลาทางออนไลน์ที่แชร์กันได้ ซึ่งเป็นโปรแกรมที่อาจารย์ผู้สอนกำหนดให้นักศึกษาใช้เพื่อ

ส่งงานที่ได้มอบหมายไป แต่นักศึกษากลับไม่รู้จักรูปแบบการทำรายการอ้างอิง (เช่น RefWorks, EndNote, asy-Bib) ซึ่งเป็นโปรแกรมที่มีประโยชน์ในการศึกษาว่าของนักศึกษา

จากการพิจารณาประเด็นดังกล่าว นอกจากทำให้ทราบถึงพฤติกรรมการใช้สารสนเทศของนักศึกษาแล้วผลการวิจัยทำให้ทราบว่า นักศึกษาไม่ค่อยใช้ ไม่เคยใช้ ในประเด็นที่เกี่ยวกับบรรณารักษ์ ทั้งในแง่ของการใช้บรรณารักษ์ในฐานะทรัพยากร การใช้บรรณารักษ์ช่วยประเมินแหล่งข้อมูล และการให้บรรณารักษ์แนะนำการใช้เว็บไซต์ ทั้งในการศึกษาค้นคว้างานที่ได้รับมอบหมายและในการค้นคว้าข้อมูลในชีวิตประจำวัน ดังนั้นผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่าผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องเร่งส่งเสริมและพัฒนาทักษะการใช้สารสนเทศของของนักศึกษามหาวิทยาลัยธนบุรีอย่างจริงจัง

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับมหาวิทยาลัย และหมวดศึกษาทั่วไป

1. มหาวิทยาลัยควรกำหนดให้วิชา 005001 สารนิเทศกับการศึกษาค้นคว้า เป็นวิชาบังคับสำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ทุกหลักสูตรต้องเรียน ไม่ใช่เป็นวิชาเลือกเพียงเฉพาะบางสาขาวิชา ทั้งนี้เพื่อให้ นักศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของสารสนเทศ เพื่อสามารถใช้ในการค้นคว้า วิจัยและให้มีทักษะในการรวบรวมสารสนเทศ การสืบค้นสารสนเทศจากแหล่งที่หลากหลาย รวมทั้งสามารถใช้กลยุทธ์ต่างๆ ในการสืบค้น สามารถประเมิน วิเคราะห์ และสังเคราะห์สารสนเทศที่ต้องการ ตลอดจนสามารถนำสารสนเทศที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ในการ ศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และพื้นฐานความรู้ดังกล่าวจะทำให้ นักศึกษามีพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพตรงตามเป้าหมายของบุคลากรในศตวรรษที่ 21

2. หมวดศึกษาทั่วไปควรปรับปรุงเนื้อหาวิชา 005001 สารนิเทศกับการศึกษาค้นคว้าให้มีเนื้อหา

เน้นในเรื่องทักษะการรู้สารสนเทศ และแนะนำวิธีการฝึกการรู้สารสนเทศมาสอนในเนื้อหาวิชาให้มากขึ้น โดยเน้นการเข้าถึง (Access) เรื่องการประเมินสารสนเทศซึ่งมีความรู้ในเรื่องการประเมินสารสนเทศค่อนข้างน้อย จึงไม่สามารถประเมินและคัดเลือกสารสนเทศที่ดีได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ทำให้นักศึกษามองว่าเป็นเรื่องยากในการค้นหาข้อมูลเพื่อให้ได้มาประกอบงานที่ได้รับมอบหมาย

3. ควรจัดให้มีการสอนการรู้สารสนเทศ โดยจัดเป็นหลักสูตรเกี่ยวกับความสามารถทางการรู้สารสนเทศแก่นักศึกษา ซึ่งสามารถจัดการสอนการรู้สารสนเทศให้ครอบคลุมทั้ง 2 รูปแบบ ดังนี้

3.1 สร้างหลักสูตรที่บูรณาการการรู้สารสนเทศเข้ากับสาขาวิชาต่างๆ เพื่อให้หลักสูตรสนองความต้องการของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยสอดแทรกเรื่องการค้นหาสารสนเทศทั้งที่อยู่ในรูปของสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ อภิปรายกลยุทธ์การค้นหาและประเมินสารสนเทศที่ค้นหามาได้อย่างมีวิจารณญาณ ในรายวิชานั้นๆ โดยให้อาจารย์ผู้สอนในรายวิชาต่างๆ และบรรณารักษ์ร่วมกันสอน

3.2 หากยังไม่สามารถจัดเป็นหลักสูตรได้ ก็ควรจัดเป็นหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น หรือการฝึกอบรมเฉพาะเรื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการฝึกอบรมเกี่ยวกับเรื่องการประเมินสารสนเทศ เช่น การประเมินสารสนเทศจากเว็บไซต์ หรือการฝึกอบรมเกี่ยวกับเรื่องการเข้าถึงและใช้สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ประเด็นด้านลิขสิทธิ์และการใช้งานโดยธรรม รวมทั้งการฝึก อบรมเกี่ยวกับเรื่องการเขียนรายงานการวิจัย โดยเฉพาะ เรื่องการเขียนรายการบรรณานุกรม เป็นต้น ซึ่งหลักสูตรการฝึกอบรมการรู้สารสนเทศที่จัดให้ นั้น ควรมีสาระ เกี่ยวกับการรู้สารสนเทศที่หลากหลาย โดยจัดหลักสูตรการฝึกอบรมการรู้สารสนเทศให้สอดคล้องกับความต้องการ เฉพาะกลุ่มสาขาวิชา เช่น หลักสูตรการฝึกอบรมการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาที่เรียนในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ หรือกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะสำหรับสำนักวิทยบริการ

1. สำนักวิทยบริการ ควรมีบริการการให้การศึกษาแก่ผู้ใช้เรื่องการรู้สารสนเทศ โดยจัดให้มีการสอนการรู้สารสนเทศแก่ผู้ใช้ ซึ่งอาจจัดสอนการรู้สารสนเทศในรูปแบบต่างๆ เช่น การสอนการรู้สารสนเทศด้วยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยผู้เรียนสามารถเรียนรู้เกี่ยวกับการรู้สารสนเทศ และทรัพยากรสารสนเทศผ่านทางเว็บไซต์ หรือจัดฝึกอบรมระยะสั้นเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศ ซึ่งบรรณารักษ์จะเป็นผู้สอนการรู้สารสนเทศให้แก่ผู้ใช้ โดยอาจจัดสอนเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่ม ซึ่งประเด็นหรือเรื่องที่ต้องการจัดให้มีการสอนเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศ ดังนี้

1.1 ด้านความสามารถในการเข้าถึงสารสนเทศ ประเด็นที่ควรจัดสอน ได้แก่ การกำหนดคำค้นและเทคนิคการสืบค้นสารสนเทศ เช่น การสืบค้นสารสนเทศโดยการจำกัดเขตข้อมูลตรรกะ แบบบูล และการตัดปลายคำ เป็นต้น

1.2 ด้านความสามารถในการประเมินสารสนเทศ ประเด็นที่ควรจัดสอน ได้แก่ เกณฑ์ในการประเมินสารสนเทศ โดยเฉพาะการประเมินสารสนเทศจากเว็บไซต์

1.3 ด้านความสามารถในการใช้สารสนเทศ ประเด็นที่ควรจัดสอน ได้แก่ การเข้าถึงและการใช้สารสนเทศอย่างมีจริยธรรม เช่น ประเด็นด้านลิขสิทธิ์ และการใช้ผลงานของผู้อื่นโดยธรรม การเขียนรายงานการวิจัย และเรื่องรูปแบบการเขียนรายการบรรณานุกรม

2. บรรณารักษ์ควรร่วมมือกับอาจารย์ผู้สอนในการสอนการรู้สารสนเทศ โดยบรรณารักษ์จัดสอนการรู้สารสนเทศแก่นักศึกษาภายในห้องสมุด หรือภายในชั้นเรียน ซึ่งขึ้นอยู่กับเนื้อหาที่จะสอน เช่น ถ้าสอนเรื่องการสืบค้นสารสนเทศ ควรจัดสอนที่ห้องสมุด แต่ถ้าจัดสอนเรื่องการเขียนรายการบรรณานุกรม สามารถจัดสอนได้ในชั้นเรียน

3. สำนักวิทยบริการควรจัดอบรมการสอนการใช้แหล่งสารสนเทศและสอนเทคนิคการสืบค้นด้วยวิธีการต่างๆ จากช่องทางที่หลากหลาย เพิ่มทักษะ

การเรียนรู้และเพิ่มศักยภาพของนักศึกษาในยุคดิจิทัล ด้วยการสอนการใช้โปรแกรมการทำรายการอ้างอิง (เช่น RefWorks, EndNote, asy-Bib) ซึ่งเป็นโปรแกรมที่มีประโยชน์ในการศึกษาของนักศึกษารวมถึงเพิ่มบทบาทของบรรณารักษ์ให้นักศึกษาทราบว่า บรรณารักษ์มีความรู้และความสามารถที่จะช่วยนักศึกษาในการศึกษาค้นคว้าได้ อีกทั้งบรรณารักษ์สามารถช่วยประเมินแหล่งสารสนเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้าได้ ช่วยแนะนำการใช้เว็บไซต์และช่วยในกระบวนการเขียนรายงานได้

4. สำนักวิทยบริการควรจัดทำบทเรียนช่วยสอนทักษะการใช้สารสนเทศบนเว็บไซต์ ซึ่งจะช่วยให้นักศึกษาและผู้ใช้ห้องสมุดสามารถเรียนรู้ในการแสวงหาสารสนเทศได้ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ และเมื่อจบบทเรียนควรมีแบบทดสอบให้นักศึกษาได้ทดลองตอบเพื่อเป็นการประเมินตนเองด้วย

ข้อเสนอแนะสำหรับอาจารย์ผู้สอน

1. อาจารย์ผู้สอนควรแนะนำและกระตุ้นให้นักศึกษามีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง โดยการมอบหมายงานให้ไปค้นคว้าหาข้อมูลจากแหล่งสารสนเทศต่างๆ ซึ่งต้องรวบรวม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลรวมทั้งแสดงความคิดเห็นของตนเองในงานที่มอบหมาย เพื่อเป็นการส่งเสริมทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาด้วย

2. อาจารย์ผู้สอนควรเอาใจใส่และส่งเสริมให้นักศึกษาได้เรียนรู้อย่างแท้จริงเพื่อให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีสารสนเทศในปัจจุบัน เพื่อสร้างเสริมให้นักศึกษามีความสามารถในการคิดหาเหตุผล วิเคราะห์ สังเคราะห์ และต้องทำอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างสมทักษะและความเชื่อมั่นให้แก่นักศึกษาโดยผ่านการเรียนรู้และการปฏิบัติจริง

3. อาจารย์ผู้สอนควรมีการสอดแทรกการค้นหาสารสนเทศ การประเมินสารสนเทศ และการใช้สารสนเทศในกระบวนการวิชาทุกวิชา โดยเฉพาะในชั้นปีที่ 1ที่เป็นกระบวนการวิชาพื้นฐานของสาขาวิชาต่างๆ หรือเมื่ออาจารย์ผู้สอนกำหนดให้นักศึกษาทำรายงานในกระบวนการวิชาต่างๆ ควรให้นักศึกษาได้ค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลต่างๆ อย่างหลากหลาย และเน้นระเบียบ

วิธีการศึกษาค้นคว้าและการอ้างอิงที่ถูกต้องตามแบบแผนเพื่อให้นักศึกษาได้ค้นคว้าและเกิดทักษะความชำนาญในการเรียนขั้นสูงขึ้นไป นอกจากนี้อาจารย์ผู้สอนควรเน้นให้เห็นถึงความสำคัญของแหล่งสารสนเทศที่เชื่อถือได้ในระบบเครือข่ายในทุกกระบวนการของการเรียนการสอนและการวิจัยด้วย

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. ควรมีการศึกษาเรื่องการเรียนรู้สารสนเทศ โดยนำมาบูรณาการไว้ในรายวิชาต่างๆ แล้วนำเอารายวิชาที่สร้างมาทดลองสอน และทำการเปรียบเทียบกันระหว่างกลุ่มที่เรียนด้วยรายวิชาที่บูรณาการการเรียนรู้สารสนเทศ กับกลุ่มที่เรียนด้วยรายวิชาที่ไม่ได้บูรณาการการเรียนรู้สารสนเทศ และนำมาวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วย
2. ควรมีการศึกษาเรื่องพฤติกรรมการรู้สารสนเทศประเภทสื่อมัลติมีเดียของนักศึกษามหาวิทยาลัยในระดับ อุดมศึกษา
3. ควรศึกษาการวิเคราะห์รูปแบบบทเรียนช่วยสอนทักษะการเรียนรู้สารสนเทศบนเว็บไซต์ของมหาวิทยาลัยต่างๆ กับการส่งเสริมการเรียนรู้สารสนเทศ
4. ควรศึกษาเรื่องปัจจัยและตัวชีวิตที่ส่งผลต่อการรู้สารสนเทศในสภาพแวดล้อมดิจิทัลของนักศึกษาในระดับ อุดมศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- [1] American Library Association. Presidential Committee on Information Literacy. (1989). Final Report. Chicago: American Library Association. Citing **ACRL Information Literacy Competency Standards for Higher Education**. Retrieved February 1, 2012, from <http://www.ala.org/ala/mgrps/divs/acrl/standards/informationliteracycompetency.cfm>
- [2] Doyle, Christina S. (1992). **A Concept for the Information Age**. (Online). Available URL: [http://leraning.kern.org/tlc_resources/stories/storyReader\\$25](http://leraning.kern.org/tlc_resources/stories/storyReader$25).
- [3] Horton, F. W, Jr. (2008). **Understanding Information Literacy: A Primer**. Paris: UNESCO.
- [4] Wired Campus: Students lack 'Information Literacy'. (2006, October 17). **The Chronicle of Higher Education**. Retrieved January 31, 2009, from <http://chronicle.com/wiredcampus/article/1643/students-lack-information->
- [5] UNESCO. (2010). **News: UNESCO Convened Expert Meeting on Media and Information Literacy Indicators**. Retrieved January 2, 2011, from http://portal.unesco.org/ci/en/ev.php-RL_ID=30968&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html
- [6] Krejcie, Robert V.; & Morgan, Daryle W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. **Journal of Educational and Psychological Measurement**. 3: 607-610.
- [7] กระทรวงศึกษาธิการ. (2555). ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552. สืบค้นเมื่อ 9 เมษายน 2555, จาก <http://www.Mua.go.th/users/tqf-hed/>
- [8] สุพิศ บายคายนม. (2550). การรู้สารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา. วิทยา-นิพนธ์ ศศ.ม.(บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

- [9] Head, Alison J.;& Eisenberg, Michael B. (2009). **Lessons Learned: How College Students Seek Information in the Digital Age**. Retrieved January 8, 2011, from http://projectinfoit.org/pdfs/PIL_Fall2009_Year1Report_12_2009.pdf
- [10] Head, Alison J.;& Eisenberg, Michael B. (2010). **Truth Be Told: How College Students Evaluate and Use Information .in the Digital Age**. Retrieved January 15, 2012, from http://projectinfoit.org/pdfs/PIL_Fall 2010_Survey_FullReport1.pdf
- [11] ปภาดา เจียวกิก. (2547). การรู้สารสนเทศของนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทร วิโรฒ. ปริญญาโท ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- [12] Black, Steve. (2000). **Results of Assessment of Information Literacy at the College of Saint Rose**. (Online). Retrieved January 2, 2011, from: <http://www.strose.edu/Library/bi/infoitres.htm#discussion>
- [13] ดวงกมล อุ่ณจิตติ. (2546). การประเมินการรู้สารสนเทศของนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยบูรพา. ชลบุรี: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- [14] Casner-Lotto, J. ;& Barrington, L. (2006). Are they really ready to work? Employers' perspectives on the basic knowledge and applied skills of new entrants to the 21st century U.S. workforce. **Human Resource Management**. 40(2): 64.
- [15] อารีย์ ชื่นวัฒนา. (2546). พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ. ใน **ประมวลสาระชุดวิชาการจัดเก็บและการค้นคืนสารสนเทศ**. หน้า 107-150. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

